

for dagene
som kommer

Forsikringsvilkår

Personbil Maks

Gjelder fra 01.01.2012

Innhold

1. Hvem forsikringen gjelder for
2. Hvor forsikringen gjelder
3. Hva forsikringen omfatter
4. Hva forsikringen dekker
5. Hvilke begrensninger som gjelder
6. Skadeoppgjør og erstatningsberegning
7. Bonus- / malusregler
8. Korttidsforsikring og tilbakebetaling av premie
9. Fører-/passasjerulykke
10. Rettshjelp

Disse vilkår gjelder for KLP Skadeforsikring AS, heretter kalt selskapet.

1 Hvem forsikringen gjelder for

Ansvarsforsikringen (punkt 4.1) - gjelder til fordel for forsikringstaker og enhver rettmessig bruker av motorvognen.

Vognskadeforsikringen (punkt 4.2) - gjelder til fordel for forsikringstaker. Når det er særskilt avtalt og fremkommer i forsikringsbeviset gjelder dekningen også til fordel for panthaver eller andre som har eierinteresse i motorvognen.

Redningsforsikringen (punkt 4.3) - gjelder til fordel for forsikringstaker, rettmessig fører og passasjerer. Haikere, personer som er med i motorvognen som betalende passasjerer er ikke omfattet av forsikringen.

Fører-/ passasjerulykke (punkt 9) - gjelder til fordel for rettmessig fører av motorvognen og dennes passasjerer i det tillatte antall som fremgår av motorvognens vognkort og som befinner seg på eller i motorvognen. Haikere og personer som er med i motorvognen som betalende passasjerer er ikke omfattet av forsikringen.

Ved eierskifte opphører forsikringen. Dersom ny eier ikke har tegnet egen forsikring gjelder likevel forsikringen til fordel for den nye eieren i 14 dager etter eierskiftet, jf. forsikringsavtaleloven § 7-2.

Forsikringsavtaleloven § 7-1 (hvem en forsikring gjelder til fordel for) er fraveket.

2 Hvor forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder i Europa, Israel og Tyrkia, med unntak av følg ende: Rettshjelpforsikring gjelder i Norden.

3 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter den motorvognen som er angitt i forsikringsbeviset slik den er levert ny fra forhandler i seriemessig utførelse:

Videre omfattes:

- a) ekstra dekk og felger tilsvarende det antall hjul motorvognen har, og av den type som motorvognen seriemessig er utstyrt med.
- b) lovlig fastmontert tilleggsutstyr med inntil kr 20.000.
- c) sikkerhetsutstyr til bruk i motorvognen.
- d) løsøre og bagasje med inntil kr 10.000 - mobiltelefon, penger, verdipapirer, smykker og armbåndsur er ikke omfattet av løseoredekningen.
- e) leiebil etter erstatningsmessig skade, begrenset til normal reparasjonstid maks 30 dager. Gir rett til leiebilklasse lik den biltype som er forsikret, så langt dette lar seg gjøre. Bruk av leiebil skal godkjennes av selskapet på forhånd.
- f) skade på lakk/dekor utover det som tilsvarer motorvognen i seriemessig utførelse med inntil kr 20.000.

4 Hva forsikringen dekker

Av forsikringsbeviset fremgår hvilke deler av dette punkt forsikringsavtalen dekker.

4.1 Ansvarsforsikring

Erstatningsansvar dekkes i henhold til bilansvarsloven (BAL) med ubegrenset beløp ved personskade og inntil kr 10.000.000 ved skade på ting.

Ansvarsforsikringen omfatter også Rettshjelpforsikring for personlig eier/bruker av motorvognen - se pkt 10.

4.2 Vognskadeforsikring

Vognskadeforsikring er en fellesbetegnelse for brann-, tyveri-, glassrute-, redning-(delkasko) og kaskoforsikring.

4.2.1 Brann

Brannforsikringen dekker skade ved brann, lynnedslag og eksplosjon.

4.2.2 Tyveri

Tyveriforsikringen dekker skade på motorvognen ved tyveri eller forsøk på tyveri. Hærverk er også dekket når det er åpenbart at dette er gjort i forbindelse med forsøk på å stjele motorvognen eller deler av denne.

Deler av - eller utstyr/ redskap til motorvogn som ikke er tilkoblet dekkes bare ved tyveri fra bygning eller rom i bygning, jf. sikkerhetsforskriftene punkt om tyverisikring.

4.2.3 Glass

Glassforsikringen dekker bruddskade på motorvognens utvendige glassruter (herunder takluke) ved tilfeldig, plutselig ytre påvirkning. Det er en betingelse for rett til erstatning at nye ruter innsettes eller skaden repareres. Bruddskader på lykteglass erstattes ikke.

Bruddskader på glasstak ansees som kaskoskade.

4.2.4 Kasko

Kaskoforsikringen dekker skade oppstått ved sammenstøt, utforkjøring, velting, hærverk eller annen tilfeldig, plutselig ytre påvirkning.

4.2.5 Maskinskade

- a) Maskinskade til motorvognen er 8 år.
- b) Forsikringen omfatter motor, girkasse, drivverk til motorvognens framdrift samt komplett styreenhet. Forsikringen dekker skade ved brudd eller brekkasje som skjer tilfeldig og plutselig.

Det svares også for merkostnader som overstiger egenandelen for demontering og andre undersøkelser som er nødvendig for å fastslå om skaden skal dekkes av selskapet.

4.3 Redning

4.3.1 Persontransport

Forsikringen erstatter nødvendige merutgifter til hjemreise med rimeligste kommunikasjonsmiddel til bosted i Norden når:

- a) fører/passasjer rammes av ulykkestilfelle, plutselig sykdom eller død slik at reisen ikke kan forsette med motorvognen.
- b) erstatningsmessig skade eller upåregnelig driftsstopp gjør at reisen ikke kan fortsette fordi motorvognen er så alvorlig skadd at den ikke kan settes i trafikksikker stand innen rimelig tid.
- c) motorvognen er stjålet og ikke kommet til rette innen rimelig tid.

Hvis sikrede ønsker det, erstattes nødvendige merutgifter ved fortsatt reise til bestemmelsesstedet når dette er rimeligere enn hjemreise til bosted i Norden.

Ved forsikringstilfelle utenfor Norden erstattes utgifter til leiebil slik at fastlagt reiserute kan følges, under forutsetning at leiebilforholdet er godkjent av selskapet på forhånd. Leiebilutgiftene dekkes med inntil kr 350 pr dag, maks 30 dager .

- Utgifter til drivstoff, veiavgifter, ekstra ulykkesforsikringer og selvassuransforsikring dekkes ikke.

4.3.2 Bergning, tauing og transport av motorvogn

Forsikringen erstatter:

- a) utgifter til nødvendig transport av motorvogn med tilhenger/campingvogn til nærmeste verksted som kan utføre reparasjonen i forbindelse med erstatningsmessig skade eller upåregnelig driftsstopp (også utelåsing). Hvis motorvognen kan repareres på stedet, erstattes reparasjonskostnadene så sant dette faller rimeligere ut.
- b) omfatter forsikringen KASKO eller KASKO MAKS dekkes utgifter til assistanse ved upåregnelig driftsstopp på fast bopel.
- c) merutgifter ved henting/transport av etterlatt motorvogn med tilhenger/campingvogn i forbindelse med skade nevnt ovenfor.

Erstatningen er begrenset til motorvognens verdi etter skade.

4.4 Rettshjelp

Forsikringen dekker nødvendige utgifter til advokat, retten, s akkyndige og vitner når sikrede er part i tvist i egenskap av personlig eier, rettmessig bruker eller fører av den forsikrede bil, se punkt 10.

4.5 Fører-/passasjerulykke

Ulykkesforsikringen dekker ulykkeskade som rammer rettmessig fører eller passasjerer ved ordinær bruk av motorvognen, se punkt 9.

5 Hvilke begrensninger som gjelder

5.1 Beruselse

Selskapet dekker ikke skade på motorvognen som oppstår når den blir kjørt av en person som er påvirket av berusende eller bedøvende middel, og forsikringstaker eller den som er ansvarlig for motorvognen visste eller burde vite dette, jf. forsikringsavtaleloven § 4-9 fjerde ledd.

5.2 Forsettlig/ grov uaktsom fremkalling av forsikringstilfelle

Har sikrede forsettlig fremkalt forsikringstilfellet, er selskapet ikke ansvarlig. Har sikrede ved grov uaktsomhet fremkalt forsikringstilfellet, kan selskapets ansvar settes ned eller falle bort. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på skyldgraden, skadeforløpet, om sikrede var i selvforskyldt rus, og forholdene ellers, jf. forsikringsavtaleloven § 4-9 annet ledd. I ulykkesforsikring skal det også legges vekt på hvilken virkning nedsettelse eller bortfall av selskapets ansvar vil få for den som har krav på forsikringen eller for andre personer som er økonomisk avhengige av ham eller henne, jf. forsikringsavtaleloven § 13-9.

Selskapet er likevel ansvarlig dersom sikrede på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sine handlinger, jf. forsikringsavtaleloven §§ 4-9 og 13-9.

5.3 Terrengkjøring

Selskapet svarer ikke for skade på motorvogn forårsaket under terrengkjøring i strid med gjeldende regler for motorisert ferdsel i utmark.

5.4 Skade hvor ansvaret kan tillegges fabrikk/importør, selger eller verksted.

Selskapet svarer ikke for skade hvor ansvaret kan tillegges fabrikk/ importør, selger eller verksted.

5.5 Drosje og budbil

Selskapet svarer ikke for skade på motorvognen som oppstår under bruk som drosje eller budbil.

5.6 Naturkatastrofer, krig og ordensforstyrrelser

Selskapet svarer ikke for skade eller økning av skade som direkte eller indirekte er forårsaket av, eller står i sammenheng med, jordskjelv og vulkanske utbrudd, atomkjernereaksjoner, krig og krigslignende handlinger enten krig er erklært eller ikke, terrorisme, opprør eller lignende alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.

Ved terrorhandling forstås en rettsstridig, skadevoldende handling rettet mot allmennheten, herunder en voldshandling eller farlig spredning av biologiske eller kjemiske substanser - og som forstås å være utført i den hensikt å øve innflytelse på politiske, religiøse eller andre ideologiske organer, eller for å fremkalle frykt.

5.7 Hastighetsløp og fartsprøver

Selskapet svarer ikke for skade som oppstår i forbindelse med deltakelse i - eller trening til motorvognløp med hastighetskjøring/ fartsetapper.

5.8 Utleie

Selskapet svarer ikke for skade som oppstår når motorvognen brukes i ervervmessig utleievirksomhet.

5.9 Maskinskade

Maskinskade dekkes med følgende unntak:

- a) Maskinskade som andre kan gjøres ansvarlig for.
- b) Maskinskade som skyldes gradvis slitasje, korrosjon eller annen tæring.
- c) Maskinskade som skyldes bruk av deler som avviker fra fabrikantens utførelse, ombygning, chip - trimming og lignende.
- d) Maskin skade som skyldes unormal bruk eller belastning av motorvognen.

6 Skadeoppgjør og erstatningsberegning

Forsikringsavtaleloven § 6-1 (erstatningsberegning) er fraveket.

Utlagte merverdiavgifter som sikrede kan føre til fradrag er ikke dekket etter denne avtalen.

6.1 Sikredes plikter - melding av skade

Når skade er inntruffet, skal sikrede melde fra til selskapet uten ugrunnet opphold. Rett til erstatning kan falle bort dersom kravet ikke er meldt til selskapet innen ett år etter at sikrede fikk kunnskap om grunnlaget for erstatningskravet.

Ved oppgjør skal sikrede gi selskapet de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelig for sikrede, og som selskapet trenger for å beregne sitt ansvar og utbetale erstatningen.

Person-, brann-, tyveri- og hærverkskader, samt skader på dyr, skal meldes til politiet.

Er det overhengende fare for at et forsikringstilfelle vil inntreffe, eller er et forsikringstilfelle inntruffet, skal sikrede gjøre det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller begrense tapet.

Må sikrede forstå at selskapet kan gjøre et regresskrav gjeldende overfor tredjeperson, skal sikrede gjøre det som er nødvendig for å sikre kravet inntil selskapet selv kan ivareta det.

Ved tap av utstyr ut over motorvognens seriemessige utførelse må sikrede legge frem dokumentasjon for dette.

Skademelding skal inneholde sikredes fødselsnummer (11 siffer) ell er bedriftens foretaksnummer.

Selskapet har ikke plikt til å betale erstatning før nødvendige undersøkelser er avsluttet.

Når selskapet har betalt erstatning, plikter sikrede på anmodning å overdra de erstattede gjenstander fri for heftelser, til selskapet.

6.2 Reparasjon etter skade

Reparasjon kan bare påbegynnes med selskapets samtykke og hvis annet ikke er avtalt skal skaden takseres. Hvis reparasjon ikke er avtalt med selskapet og eventuelt takst ikke foreligger, kan selskapet helt eller delvis avslå erstatningskravet.

Selskapet erstatter rimelige kostnader ved transport av motorvognen fra skadestedet til nærmeste reparasjonsverksted. Ved tyveri erstattes rimelige utgifter til hjemtransport, se punkt 7.

Kan skaden repareres, og dette er økonomisk forsvarlig, erstattes reparasjonsomkostningene. Selskapet kan avgjøre hvor reparasjonen skal utføres. Dersom det etter selskapets vurdering ikke er lønnsomt el ler teknisk forsvarlig å reparere enkelte deler, utskiftes disse med likeverdige deler. Dersom de utskiftede delene er forringet på grunn av tidligere skader, slitasje, korrosjon eller lignende, gjøres et skjønnsmessig fradrag for dette.

Selskapet erstatter ikke utgifter til foreløpig reparasjon, flyfrakt, overtidsbetaling, forbedringer, forandringer, verdiforringelse eller tap av garantiavtale.

6.3 Kontanterstatning

Dersom reparasjonen blir foretatt utenfor verksted, erstattes arbeidspengene med halvparten av normal pris på verksted. Merverdiavgift erstattes etter fremlagte originalkvitteringer.

6.4 Kondemnasjon

Dersom det etter selskapets vurdering ikke er økonomisk eller teknisk forsvarlig å reparere motorvognen, erstattes skaden med det beløp som det på skadedagen ville koste å anskaffe en motorvogn av tilsvarende fabrikat, type, årgang og stand, det vil si markedsverdien.

Dersom kjøretøyet er stjålet og anses tapt, erstattes mar kedsverdien.

Den skadde motorvognen tilfaller selskapet.

6.4.1 "60 % - regelen"

Forsikringstaker har rett til ny motorvogn av tilsvarende fabrikat, type, årgang og med fabrikkmontert tilbehør dersom:

- reparasjonsomkostningene vil overstige 60 % av motorvognens nyanskaffelsesverdi på skadedagen (listepriis hos forhandler uten hensyn til rabatter og spesialpris), og
- motorvognen ikke har vært kjørt over 60 000 km og tidligere ikke vært utsatt for skade som overstiger 10 % av motorvognens nyanskaffelsesverdi, og
- skaden inntreffer innen tre år etter at motorvognen som fabrikkny og
- motorvognen ikke er leaset eller anvendes som drosje, trafikkskolebil, utleiebil, liktransportbil, ambulansabil, utrykningsbil eller er skadet under kjøring med prøvekjennemerke.

Selskapet har adgang til å foreta kontantoppgjør med hva det på skadedagen vil koste selskapet å anskaffe en slik motorvogn. Den skadde motorvognen til faller selskapet.

6.5 Erstatningsregler

6.5.1 Fastmontert tilleggsutstyr og løvsøre

Ved tap av, og skade på fastmontert tilleggsutstyr og løvsøre, kan selskapet kreve dokumentasjon som bekrefter tidspunkt for anskaffelsen av gjenstanden, typespesifikasjonen, gjenstandens verdi, selgers navn og eventuelt hvem som har montert gjenstanden. Legges ikke slik dokumentasjon fram, kan selskapet helt eller delvis avslå erstatningskravet.

Forsikringsverdien settes til hva det på skadedagen vil koste selskapet å anskaffe tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende gjenstand.

Radio/musikkanlegg og annet elektronisk utstyr som for eksempel datautstyr og elektroniske kartsystemer erstattes med tilsvarende. Erstatningen reduseres med 10 % for hvert år f.o.m. 2. året etter at det var kjøpt som nytt, maksimalt 80 %. Utgangspunktet for beregningen er nyverdien på skadedagen.

6.5.2 Maskinskade

Normalt slitasjefradrag inngår i fradraget som følge av tabellen nedenfor. Er de utskiftede delene vesentlig mer slitt eller forringet enn hva som regnes for normalt, kan det gjøres et skjønnsmessig fradrag for dette.

Det gjøres fradrag i erstatningen når motorvognen er 2 år og eldre etter følgende tabell:

Motorvogn som på skadedagen har kjørt:	Fradrag:
Inntill 30 000 km	0 % minimum kr 5 000
Inntill 60 000 km	10 % minimum kr 5 000
Inntill 90 000 km	20 % minimum kr 5 000
Inntill 120 000 km	30 % minimum kr 5 000
Inntill 150 000 km	50 % minimum kr 5 000
Over 150 000 km	80 % minimum kr 5 000

I tilfeller hvor det kan benyttes tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende, brukte deler, gjøres det kun fradrag i arbeidspenger inklusiv avgift.

6.6 Egenandeler

I de tilfeller samme skade berører flere deknninger, gjøres det kun fradrag for en egenandel - den høyeste. Skal erstatningen avkortes/ettes ned, gjøres dette før egenandelen er fratrukket.

I erstatningsoppjøret fratrekkes følgende egenandeler, så fremt ikke annet er avtalt og fremkommer i forsikringsbeviset:

Kaskoskade - kr 5 000

Brannskade - kr 5 000

Tyveriskade - kr 5 000

Det beregnes ingen egenandel ved:

tyveri av/fra motorvognen dersom den var utstyrt med FG* godkjent alarm som var i drift på skadetidspunktet.

tyveri av bil med FG* godkjent søke- og gjenfinningssystem som var i drift på skadetidspunktet.

*(FG = Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnemnd)

Glasskade - kr 2 000

Ved reparasjon av vindusrutene i stedet for skifting, fratrekkes ingen egenandel, men erstatning er begrenset til kr 600.

Maskinskade - kr 5 000

Hvis fradraget i punkt 6.5.2 utgjør mer enn kr 5 000, trekkes ingen egenandel.

Redningsskader - ingen egenandel. ewline

Ansvarsskader - ingen egenandel.

Retts hjelp - kr 4 000 med tillegg av 20 % av overskytende beløp.

6.7 Renter

Sikrede har krav på rente av erstatningen iht. forsikringsavtaleloven § 8-4.

6.8 Motorvogn og gjenstander som kommer til rette

Dersom ting kommer til rette etter at erstatningen er utbetalt, kan forsikringstaker beholde tingen mot å tilbakebetale erstatningsbeløpet. Sikrede må gi skriftlig beskjed innen 21 dager etter at selskapet har avsendt beskjed om at gjenstanden er kommet til rette. Innen samme frist må erstatningen være tilbakebetalt. I motsatt fall tilfaller tingen selskapet.

6.8.1 Underforsikring

Dersom det ved skade viser seg at det er beregnet premie etter en for lav forsikringssum/ premieberegningssum, reduseres erstatningen med et beløp som i forhold til skaden svarer til forholdet mellom den premien som er betalt og den premien som skulle ha vært betalt.

Ved erstatningsutbetaling under ansvarsforsikringen har selskapet på tilsvarende måte regressrett overfor forsikringstakeren.

7 Bonus- / malusregler

7.1 Når beregnes bonus

Bonus beregnes av den bonusberettigede del av premien. Den del av premien som er satt av til å dekke skader som ikke medfører bonustrekk, gis det ikke bonus på.

7.2 Skader som ikke medfører bonustap

Bonustap beregnes ikke av skader dekket under delkasko (Brann - Tyveri - Glass - Redning), og skader som skyldes direkte kollisjon med dyr, samt naturulykker i henhold til lov om naturskader.

Det er heller ikke bonusreduksjon ved utbetaling av leiebil alene.

7.3 Opparbeiding av bonus

Det gis 10 % bonus etter hvert skadefritt år opp til 70 %. Etter ett (1) skadefritt år på 70 % gis 75 %, og etter fem (5) skadefrie år på 75 % kan kunden velge 80 % ved å melde dette til selskapet. Se også punkt 7.4 for bonustap.

7.4 Bonustap

Ved skade som fører til utbetaling for selskapet, med unntak av skader nevnt i pkt. 7.2 gjelder følgende regler:

- a) var bonus før skade på 80 % reduseres bonus med 20 % poeng, til 60 % bonus.
- b) var bonus før skade på 75 %, fra og med 6. opptjeningsår eller mer, reduseres ikke bonusen, men forsikringen fornyes med 75 % bonus på 1. opptjeningsår.
- c) var bonus før skade på 75 %, til og med 2. opptjeningsår, reduseres bonusen med 25 % poeng, til 50 % bonus.
- d) var bonus før skade på 75 % fra og med 3. opptjeningsår til og med 5. opptjeningsår, reduseres bonus med 15 %, til 60 %.
- e) for øvrig reduseres bonusen med 30 % poeng.

7.5 Gjennomføring

Regulering av premien etter disse bestemmelsene foretas ved første hovedforfall etter at skaden er skjedd.

Selskapet har rett til å foreta kontroll av opplysningene om bonus og/eller tidligere forsikringsforhold som forsikringstakeren, eller noen på hans/hennes vegene, gir ved inngåelse av forsikringsavtalen.

8 Identifikasjon mellom sikrede og den som er ansvarlig for forsikringsgjenstanden

Erstatningen kan reduseres eller falle bort dersom skaden skyldes handling eller unnlatelse fra sikrede eller den som med sikredes samtykke er ansvarlig for forsikringsgjenstanden.

9 Korttidsforsikring og tilbakebetaling av premie

For personbil hvor prisen er fastsatt på bakgrunn av avtalt årlig kjørelengde, og hvor risikoen har økt vesentlig i forhold til hva som forventes i forhold til den avtalte årlige kjørelengde, kan selskapet ved beregning av premien som skal godskrives forsikringstakeren ved oppsigelse legge følgende til grunn:

Kjørt over	Ved avtalt maks. årlig kjørelengde	Årspris settes lik
Km / md	km eller lavere	Km / år
1 400 km	8 000	20 000
1 700 km	12 000	25 000
2 700 km	16 000	30 000
3 400 km	20 000	ubegrenset
5 000 km	25 000	ubegrenset
7 000 km	30 000	ubegrenset

Ikke benyttet forsikringspremie refunderes. For lite betalt premie for eksempel ved terminbetaling, innkreves.

10 Fører-/passasjerulykke

10.1 Hva forsikringen omfatter

Selskapet dekker ulykkesskade på fører og passasjerer som rettmessig befinner seg i eller ved motorvognen, når motorvognen eller fast tilkoblet utstyr eller henger er den direkte årsak til skaden. Med ulykkesskade menes skade på kroppen forårsaket av en plutselig ytre begivenhet (ulykkestilfelle) som inntreffer i forsikringstiden.

Skades flere personer ved samme ulykkestilfelle, er samlet erstatning begrenset til kr 3 000 000. Erstatningen vil da bli forholdsmessig fordelt mellom de skadelidte.

10.2 Hvilke skader som erstattes

10.2.1 Dødsfall

Har ulykkesskaden medført døden innen ett år, betales dødsfallerstatning med kr 100 000 når den omkomne hadde ektefelle, samboer eller forsørgt barn som er i live på skadetidspunktet. Ellers er dødsfallerstatningen begrenset til kr 10 000. Eventuell invaliditetserstatning som må te være forskuddsbetalt for samme skade kommer til fradrag. Dersom forsikrede dør av annen årsak innen ett år etter at ulykkesskaden inntraff, betales verken dødsfall- eller invaliditetserstatning.

Dør forsikrede av skaden senere enn ett år etter at ulykkesskaden inntraff, betales ikke dødsfallerstatning, men invaliditetserstatning etter den invaliditetsgrad som skaden ville ha medført om dødsfallet ikke hadde inntruffet.

Dødsfallerstatningen tilfaller forsikredes ektefelle / samboer, subsidiært arvinger etter lov eller testament.

Med samboer menes person som avdøde har levd sammen med i et ekteskapslignende forhold og det framgår i folkeregisteret at de to har hatt samme bolig de siste to årene, eller person som hadde felles barn og felles bolig med avdøde. En person regnes likevel ikke som samboer dersom det på dødsfalltidspunktet forelå forhold som var til hinder for at lovlig ekteskap kunne inngås.

10.2.2 Medisinsk inva liditet

Dersom ulykkesskaden har medført varig medisinsk invaliditet innen ett år etter skadedagen, har sikrede rett til invaliditetserstatning tidligst ett år etter skadedagen. Dersom invaliditetsgraden kan forandre seg, kan endelig oppgjør utsettes inntil tre år etter skadedagen. Oppgjøret skal da basere seg på hva som må antas å bli den medisinske invaliditeten ut fra tilstanden på 3-års dagen. For fullstendig invaliditet betales kr 200 000, for passasjer som ikke er fylt 16 år i henhold til skadedagen betales kr 1 000 000. For delvis invaliditet betales en forholdsmessig del av forsikringssummen.

10.2.3 Spesielle bestemmelser om invaliditetserstatning

Invaliditetsgraden fastsettes etter sosialdepartementets invaliditetstabell av 21. april 1997. Dersom invaliditetsgraden ikke kan tas direkte ut i fra tabellen, skal tabellen tjene som veiledning. Tabellens verdier er under enhver omstendighet grensen for selskapets erstatningsplikt. Ved fastsettelse av invaliditetsgrad skal det ikke tas hensyn til yrke, individuelle anlegg eller sosial stilling. Selskapet har rett til ved sin lege å undersøke den skadedes tilstand.

Tap av - eller skade på lem eller organ som var ute av funksjon grunnet skade, sykdom eller funksjonshemming før ulykkesskaden inntraff, gir ikke rett til erstatning for invaliditet. Dersom lem eller organ tidligere var delvis tapt eller ute av funksjon, gjøres det fradrag når invaliditetsgraden skal bestemmes.

Tannskade og arr som utelukkende virker vansirende gir ikke rett til invaliditetserstatning.

Både selskapet og forsikrede kan forlange ny fastsettelse av invaliditetsgrad når det er gått 1 år siden forrige fastsettelse. Selv om tilstanden fremdeles kan forandre seg, skal endelig erstatning beregnes når det er gått 3 år etter skadedagen. Erstatningen skal i så fall fastsettes etter den invaliditetsgrad som måtte antas å bli den endelige.

Samlet erstatning for en og samme ulykke kan høyst bli 100 prosent.

10.3 Hvilke begrensninger som gjelder

Når det kan antas at sykkelig tilstand eller men sammen med ulykkesskaden har medvirket til forsikredes invaliditet eller død, reduseres erstatningen i den grad den sykelige tilstanden/disposisjonen eller det tidligere men har hatt betydning for invaliditeten eller dødsfallet.

Selskapet dekker ikke:

- behandlingsutgifter.
- skade som anses å skrive seg fra annen sykdom eller sykkelig tilstand/disposisjon.

- c) skade på sinnet alene, for eksempel sjokk, uten at det samtidig er oppstått legemsskade.
- d) ulykkesskade som medfører muskel- og skjelettsykdommer.
- e) skade/sykdom som skyldes smitte gjennom bakterier, virus eller annen smittekilde.
- f) skade som skyldes medisinske komplikasjoner oppstått ved undersøkelse eller behandling av lege, sykehus eller fysikalsk institutt.
- g) selvmord eller forsøk på selvmord. Selskaper t dekket likevel selvmord dersom sikrede kan sannsynliggjøre at dette skyldes en akutt sinnsvirring med ytre årsak, og ikke en sinnslidelse. Kravstilleren har bevisbyrden for at selvmordet eller forsøk på selvmord skyldes at den forsikrede pga alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling.
- h) forsettlig fremkalt skade. Selskapet er likevel ansvarlig dersom forsikrede pga alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling. Med rekkevidde i denne sammenheng forstås den umiddelbare følgen av handlingen, dvs. legemsskaden.
- i) blodsykdommer.
- j) hjerte/ karsykdommer.
- k) nevroser.
- l) kreftsykdommer.

11 Rettshjelp

11.1 Forsikringen dekker

Selskapet dekker nødvendige utgifter til advokat (jf domstoloven § 218), retten, sakkyndige og vitner når sikrede er part i en tvist i egenskap av personlig eier, rettmessig bruker eller fører av den forsikrede motorvogn.

11.1.1 Utgifter til rettsbehandling

Selskapet, dekker utgifter til:

- a) sakkyndige som er oppnevnt av retten.
- b) sakkyndig som ikke er oppnevnt av retten, såfremt utgiftene på forhånd er godkjent av selskapet.
- c) vitner - kun ved hovedforhandling og bevisopptak

Følgende dekkes ikke:

- a) idømte saksomkostninger .
- b) rettsgebyr i ankeinstans.

Tilkjente saksomkostninger går til fradrag. Likevel dekkes slike saksomkostninger når sikrede kan godtgjøre at motparten ikke er søkegod.

11.1.2 Saksomkostninger ved forlik

Inngås forlik ved at sikredes krav i det vesentlige er tatt til følge, eller etter at sikrede ved dom har blitt tilkjent saksomkostninger, må sikrede på forhånd ha godkjennelse fra selskapet dersom det skal avtales i forliket at hver av partene skal bære sine egne omkostninger. Uten slik godkjennelse fra selskapet går tilkjente saksomkostninger i dommen til fratrukk i erstatning.

11.1.3 Hvilke domstoler tvisten må høre inn under

Tvisten må høre inn under de alminnelige domstoler (jf. Domstoloven pr. 1) og ha oppstått når forsikringen var i kraft. Dersom saken føres for særdomstol (jf. Domstoloven § 2), dekkes ikke utgifter ved saken før den eventuelt bringes inn for de alminnelige domstoler. Ingen utgift til forberedelse og behandling for særdomstolen kan kreves dekket.

11.1.4 Tvist oppstått før forsikringen trådte i kraft

Rettshjelpsutgiftene dekkes ikke dersom sikrede ved forsikringens ikrafttreden var kjent med det som senere ble tvistegrunnlag, og forsto eller måtte forstå at tvisten kunne oppstå.

11.1.5 Tvist etter at motorvognen er solgt

Dersom den forsikrede motorvogn er solgt, og forsikringen opphørt i forbindelse med salget, dekkes likevel tvist hvor sikrede er part i egenskap av tidligere eier.

11.2 Utgifter forsikringen ikke dekker

Selskapet dekker ikke utgifter ved:

- a) tvist som har sammenheng med entrepris eller transportoppdrag, eller sikredes yrke eller erverv. Herunder tvist som har sitt utspring i yrkesskade eller yrkessykdom.
- b) tvist som har sammenheng med eller sitt utspring i separasjon, skilsmisse, barnefordeling, samværsrett, farskap, arv, krav om omstøtelse av gave, underholdningsbidrag, bodeling, økonomisk felleskap etablert av samboende og oppløsning av husstandsfellesskap, samt skiftesaker.
- c) tvist som alene hører inn under namsmyndighetene.
- d) tvist som gjelder vekselsak, inkassosak hvor fordringen er ubestridt, gjeldsforhandlingssak og sak som gjelder konkurs- eller akkordforhandling dersom sikrede er konkurs eller akkordskyldner.
- e) tvist som gjelder, eller som har sitt utspring i, straffesak, ærekrenkelsessak eller sak om erstatningsplikt etter skadeerstatningsloven § 3-3 (visse personlige krenkelser), straffeloven § 229 (legemsbeskadigelse), skadeerstatningsloven § 3-5 (oppreisning) og § 3-6 (ærekrenkelse og krenking av privatlivets fred).
- f) tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt utnyttet. I tilknytning til søksmål er enhver utgift pådratt under forvaltningsbehandling unntatt fra dekning.
- g) tvist om advokatsalær eller utgifter til sakkyndige.
- h) tvist i saker om personskader etter bilansvarsloven, før det fra motorvognens trafikksikringsselskap, foreligger skriftlig avslag om å dekke sikredes nødvendige og rimelige utgifter til juridisk bistand før saksanlegg.
- i) utgifter pådratt før tvist er oppstått.

11.3 Definisjon av tvist

Med tvist forstås at et krav er framsatt og bestridt, helt eller delvis muntlig eller skriftlig. Vedvarende taushet hos motpart vil kunne anses som tvist. Med saksanlegg menes utgifter fra og med forberedende arbeid med forliksklage/stevning.

11.4 Forsikringssum

Den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til kr 100 000 selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpforsikring i forskjellige selskap, eller om den/de sikrede har rettshjelpdekning under flere forsikringer i ett eller flere selskap. Selskapets ansvar er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken, dersom utgiftene ikke er godkjent av selskapet på forhånd.

11.5 Behandling av rettshjelpsaker

Vil sikrede søke erstatning under rettshjelpsforsikringen må selskapet und errettes snarest mulig og senest ett år etter at advokat er engasjert. Underretningen skal skje skriftlig. Dersom advokat benyttes under den offentlige forvaltingsbehandling eller for særdomstol, regnes fristen for melding til selskapet fra det tidspunkt hvor den offentlige forvaltingsbehandling er fullt utnyttet eller saken bringes inn for de alminnelige domstoler.

Sikrede velger selv en advokat som etter sakens art og sikredes bosted passer for opp draget.

Sikrede plikter å begrense utgiftene til rettshjelp mest mulig, og bærer selv omkostninger forårsaket uten rimelig grunn. Er det flere parter på samme side med likeartede interesser, kan selskapet kreve at disse benytter samme juridiske og tekniske bistand.

Før saksanlegg dekker forsikringen rimelige og nødvendige utgifter til advokat, retten, sakkyndige og vitner. Etter saksanlegg dekkes utgifter som etter rettens skjønn var nødvendige for å få saken betryggende utført, i henhold til tvisteloven § 20-5.

Selskapet kan kreve å bli holdt underrettet om omfanget av de utgifter som kreves dekket under forsikringen. Sikrede skal informere selskapet om hvilke utgifter som er påløpt under eventuell behandling i særdomstol, eller under eventuell forvaltingsbehandling av klage på offentlig forvaltningsvedtak.

Ved krav om oppgjør har selskapet den samme rett som sikrede til å få dokumentert hvordan advokaten har ber egnet sitt salær. Medgått tid skal spesifiseres. Før endelig oppgjør foretas, skal selskapet ha dokumentasjon for at egenandel er betalt.

Salær avregnes maksimalt 2 ganger i året overfor advokaten.

Spørsmål om utgiftenes rimelighet kan forelegges Den Norske Advokatforening.

Selskapet kan for øvrig kreve at sikrede begjærer salæret fastsatt av retten i henhold til tvisteloven § 3-8.